

DE SKOR

VOGELWERKGROEP TEXEL

Jaargang 30, nummer 5, 2011

De Skor is een uitgave van Vogelwerkgroep Texel en verschijnt 5x per jaar

Voorzitter: Bernard Spaans, Oesterstraat 27, 1794 AR Oosterend, 0222-318688

Algemeen secretaris: Vincent Stork, Stengweg 14, 1795 LG, De Cocksdorp, 0222-315140

Penningmeester*: Rina Rood, De Dageraad 61, 1797 SK Den Hoorn, 0222-319429

Natuurhistorisch secretaris: Adriaan Dijkse, Rommelpot 7, 1797 RN Den Hoorn, 0222-319231

Excursies en lezingen: Klaas de Jong, Klimpstraat 39, 1795 AN De Cocksdorp, 0222-365862, 06-21809865, nhdejong@gmail.com

Vogelbeschermingszaken: Jos van den Berg, Kikkertstraat 41, 1795 AB De Cocksdorp, 06-22494483

PR-zaken: Marcel Wijnalda, Buytengors 61, 1791 WN Den Burg, 06-13271120

Waarnemingen: Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, 0222-311699, arendwassink@texel.com

Redactie: Andri Binsbergen (a.binsbergen@texel.com), Lieuwe Dijkse (lieuwe.dijkse@elzenhout.nl), Wim Loning (wloning@hetnet.nl), Rob van Bemmelen (rvanbemmelen@gmail.com) en Klaas de Jong (nhdejong@gmail.com).

Ons adres is: Vogelwerkgroep Texel
Stengweg 14
1795 LG De Cocksdorp
vincent.stork@gmail.com

Onze website is: www.vwgtexel.nl

Contributie en lidmaatschap

ING-rekening 8417822 t.n.v. Vogelwerkgroep Texel te Den Hoorn

Lidmaatschap €13,50 per jaar, gezinslidmaatschap €15,- per jaar

Aanmelden bij Vincent Stork, vincent.stork@gmail.com, 0222-315140

Foto voorkant: René Pop (Boerenwaluw)

Tekening achterkant: Frits Jan Maas

Deze Skor is mede tot stand gekomen door Eetcafé De Rog.

Kopijsluitingsdatum volgende Skor:

15 februari 2012

Daaropvolgende Skorren: 15 april,
15 juni, 15 september & 15
november.

* Vogelwerkgroep Texel heeft een ANBI-registratie voor de
attrekbaarheid van giften. Raadpleeg de penningmeester.

Van de redactie

Nu ik dit schrijf (half november) is het buiten 2 graden boven nul en nevelig. Winters weer; wat een verschil met Ethiopië, waar ik net vandaan kom! Ook met de vogels is het nu hier wat minder. Daar onder de tropenzon kwamen we op een gemiddelde van zo'n 90 soorten per dag (maximaal zelfs bijna 150). Inclusief zingende Fitissen, Grutto's, roodstaartjes, duizenden gele kwikken en Boerenzwaluwen en vele andere noordelijke soorten die hier al lang weg zijn. Toch is er hier ook veel te genieten. Denk aan de Slechtvalken en Ruigpootbuizerds die niet moeilijk zijn te scoren nu. Fraters, Sneeuwgorzen, Pestvogels, Klapeksters, alle echte wintervogels. En niet te vergeten de veelheid aan eenden- en ganzensoorten die overal op het eiland te zien zijn. Van IJseend tot Grauwe Gans, van Smient tot rietganzen, wat een rijkdom!

Dit is alweer de laatste Skor van dit jaar en we denken weer een afwisselend blad te hebben samengesteld. Voor ieder wat wils. Dank aan alle schrijvers!

De enquête die met het vorige nummer werd meegestuurd is door een flink aantal leden ingevuld. Bij het schrijven van dit voorwoord waren er zo'n 60 ingestuurd, maar druppelden er nog dagelijks binnen. Bij deze ook onze dank aan de invullers! Duidelijk is dat naar de mening van de meeste respondenten we op de goede weg zijn met De Skor. Met de vele suggesties op de formulieren kunnen we ook zeker ons voordeel doen. De uitwerking van de voorlopige resultaten vind je verderop in dit blad.

Ook deel twee van de meldingen van op Texel gekleurmerkte Grauwe Ganzen staat erin. Boeiend om te lezen en een bewijs van het nut van (kleur)ringen. Om effectief iets aan de al dan niet vermeende overlast te kunnen doen, zullen we het gedrag van die dieren goed moeten leren kennen. In de serie over de wad- en watervogeltellingen is de Kievit ditmaal aan de beurt. Niet direct een echte watervogel, maar wel een steltloper natuurlijk. Ook blikken we terug op het broedseizoen met twee artikelen over de aantallen getelde Boeren- en

Kievit

(foto: René Pop)

Huiszwaluwnesten. Beide soorten 'boeren' goed op ons eiland. De laatste jaren nemen de aantallen weer wat toe. Ook het verslag over het ringen in het kader van het langlopende CES-project kijkt terug op het broedseizoen. Een excursieverslag en de waarnemingenrubriek (er zijn weer veel mooie, interessante soorten gezien de afgelopen maanden) complementeren dit nummer van De Skor.

Veel leesplezier!

Lieuwe Dijkse

De enquête

De voorbije twee jaren heeft de redactie geprobeerd onze Skor er mooier uit te laten zien. Door typograaf Jaap Binsbergen werd een nieuwe omslag ontworpen, met kleurenfoto. Omdat de zwart-wit foto's in de tekst er vaak wat groezelig uitzagen is ook voor een andere papiersoort gekozen. Om deze veranderingen financieel mogelijk te maken werd samen met het bestuur besloten enige advertenties op te nemen. Tijdens de jaarvergadering in maart bleek dat niet alle leden dat een goed idee vonden. Het bestuur zegde een enquête toe, waarvan de uitkomst op een korte ingelaste ledenvergadering tijdens de Bonte Avond deze maand zal worden besproken. De enquête is met de vorige Skor meegezonden en inmiddels zijn 71 reacties binnen. Alle inzenders hartelijk bedankt!

Precies 90% van de respondenten geeft aan geen probleem te hebben met advertenties. Degenen die dat wel hebben, vinden merendeels het verhogen van de contributie geen bezwaar. Maar ook een aantal die geen bezwaar zien in advertenties, vinden contributieverhoging niet erg (totaal 79%). Bijvoorbeeld bij het ook opnemen van kleurenfoto's in het blad zelf. Misschien enigszins verrassend koos 66% daarvoor. Soms met als restrictie dat alleen te doen bij de rubriek 'Uitgelegd' waarin verschillen tussen op elkaar lijkende soorten uit de doeken worden gedaan.

Over uiterlijk en inhoud is men positief. De omslag wordt door 29% als zeer goed beschouwd, door 60% als goed; de rest vulde 'neutraal' in en 1 persoon 'zeer slecht'.

De inhoud wordt door 17% zeer goed en door 63% als goed beschouwd. De rest staat er neutraal tegenover. Weer 1 persoon vindt hem slecht.

Over het aantal illustraties in het blad zijn de meeste mensen tevreden: 81%; 10% vindt er te weinig van in het blad; 9% wil wel meer of zelfs veel meer illustraties.

We zijn blij met deze uitkomsten, want het betekent dat we op de goede weg zijn. Ook zijn we blij met het feit dat veel mensen soms uitgebreide opmerkingen op het formulier schreven. Iemand schreef, bijvoorbeeld, dat hij de advertentiediscussie maar onzin vindt. Het is eigenlijk een vorm van sponsoring, omdat niet valt te verwachten dat TESO of het Nationaal Park meer klanten zouden krijgen en dus financieel gewin zouden hebben van hun advertenties. Door de kleine oplage zou dat ook voor de andere adverteerders gelden in zijn ogen.

Soms zijn de opmerkingen tegengesteld. Zo zijn er mensen die pleiten voor een meer populaire inhoud met meer aandacht voor kinderen, terwijl anderen juist een hoger wetenschappelijk peil willen. We kunnen het niet een ieder naar de zin maken, maar we gaan wel alle opmerkingen op een rijtje zetten en daarmee proberen een nog mooiere en betere Skor te maken!

Lieuwe Dijkse

Van het bestuur

De enquête, waarin jullie mening over de (on)wenselijkheid van advertenties in de Skor gevraagd werd, is door veel leden ingevuld. Elders in deze Skor wordt de uitslag bekend gemaakt. Let op: de Bonte Avond is tegelijkertijd ALV om hierover te stemmen. De uitslag van de stemming zal bepalen of we doorgaan met advertenties in de Skor. We hopen daarom dat er die avond veel leden aanwezig zullen zijn.

Zaken die binnen het bestuur besproken zijn in de afgelopen tijd zijn: de versterking van de Waddendijk (binnen- of buitendijks?), een eventuele VWG-vertegenwoordiging in het overlegorgaan Nationaal Park Duinen van Texel en natuurlijk de voorgenomen nieuwe 'Wet Natuur' van Bleker die de natuur en vele vogelsoorten wezenlijk slechter gaat beschermen. Het bestuur heeft, net als vele individuele leden, de bezwaren tegen deze voorgenomen wetswijziging kenbaar gemaakt via de website van de overheid. Laten we hopen dat de vele kritiek op dit onzalige wetsvoorstel tot een grondige herziening zal leiden.

We hebben aan Staatsbosbeheer, op hun verzoek, een advies gegeven hoe polder Wassenaar 'natuurlijker' ingericht zou kunnen worden ('Utopia-achtig' met de mogelijkheid zout water in te laten). In het kader van de aanstaande dijkverzwaring zou hier het een ander ten gunste van de natuur mogelijk zijn. Ook hebben we als bestuur een standpunt geformuleerd over a) hoe om te gaan met verwilde katten en b) de vestiging en (langzame) toename van broedende Brandganzen op ons eiland. Deze standpunten zullen we binnenkort ook op onze website zetten. Verder hebben we de Werkgroep Kerkuilen Texel uitgenodigd om een officiële subwerkgroep van de VWG te worden. Dit zal in de ALV van maart 2012 officieel worden bevestigd.

Brandganzen (foto: René Pop)

In de vorige Skor voorspelde ik, gegeven het afwijkende weer van afgelopen voorjaar en zomer, een droge en rustige herfst. Het is nu begin december en blijkt deze voorspelling aardig uitgekomen; het was een extreem droge en vaak ook rustige herfst. Prachtig weer dus om er op uit te trekken. Dat hebben velen van ons dan ook volop gedaan gezien de lange dagelijkse lijsten met leuke en bijzondere vogels op onze website. Tot slot wensen we alle leden alvast een gelukkig en heel goed nieuw (vogel)jaar, een jubileumjaar waarin we als VWG alweer 30 jaar bestaan! Ter gelegenheid hiervan organiseren we elke maand (rond de 30ste natuurlijk!) een Jubileumexcursie, waarvan ikzelf de eerste zal begeleiden (zie agenda: 29 januari).

Namens het bestuur van Vogelwerkgroep Texel,
Bernard Spaans

Agenda

Vrijdag 16 december: traditionele Bonte Avond, tevens 'Buitengewone ALV'. Stukjes, sketches, liedjes en quizzen kunnen worden opgegeven bij Klaas de Jong. Vanaf 19.30 uur staat koffie/thee klaar. Aanvang 20 uur.

Zondag 18 december: ganzentelling gecoördineerd door Martin de Jong. Als je een keer wilt helpen met de telling kun je contact opnemen met Klaas de Jong.

Zondag 25 december: de 'vogel-aflevering' van de Natuurwijzer op Radio Texel met Lieuwe Dijkse en Klaas de Jong. Om 12.30u 'Nieuws uit de Natuur' door Sytske Dijkse. Te beluisteren op 106.1 fm of online via www.radiotexel.nl

Dinsdag 27 december: traditionele Eindejaarsexcursie naar de Lange Dam onder leiding van Vincent Stork. Verzamelen om 10 uur op de parkeerplaats van Paal 28.

Zaterdag 7 januari: ganzenexcursie naar Fryslân onder leiding van Bernard Spaans. Vertrek met de boot van 8 uur. Opgave bij Bernard in verband met carpoolen: 0222-318688 of bspaans@texel.com. De excursie duurt de hele dag. We verdelen de autokosten.

Zaterdag 14 januari: integrale wadvogeltelling gecoördineerd door Cor Smit. Als je een keer wilt helpen met de telling kun je contact opnemen met Klaas de Jong.

Zaterdag 21 en zondag 22 januari: nationale tuinvogeltelling. Kijk op www.tuinvogeltelling.nl, download het telformulier en besteed een half uurtje van je tijd aan de vogels in je eigen achtertuin!

Zondag 22 januari/19 februari/18 maart: 'vogel'-Natuurwijzer op Radio Texel, zie 25 december.

Zondag 29 januari: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumexcursie! Texelse ganzenexcursie onder leiding van Bernard Spaans. Vertrek om 8 uur vanaf een nader bekend te maken locatie (in verband met wisselende slaapplekken van de ganzen). Geef je dus op bij Bernard (zie 14 januari) of Klaas (zie onder).

Zaterdag 25 februari: integrale wadvogeltelling gecoördineerd door Cor Smit. Als je een keer wilt helpen met de telling kun je contact opnemen met Klaas de Jong.

Zondag 26 februari: 30-jaar-Vogelwerkgroep-Texel-jubileumexcursie! Excursie door de Slufter onder leiding van Vincent Stork. Verzamelen om 9 uur bij het Sluftercafé.

Zondag 11 maart: ganzentelling gecoördineerd door Martin de Jong. Als je een keer wilt helpen met de telling kun je contact opnemen met Klaas de Jong.

Meer informatie over de activiteiten:

Klaas de Jong: nhdejong@gmail.com (bij voorkeur) of 06-21809865

VOGELINFORMATIECENTRUM

Kikkertstraat 42
De Cocksdorp
www.deverrekieker.nl
0222-316249

- Vogelinformatie
- Verrekijkers
- Telescopen
- Vogelvoer
- Nestkasten
- Voerhuisjes
- Natuurboeken
- Vogel DVD's en - cd's

VERREKIJKERSPECIALIST

Nationaal Park
Duinen van Texel

IVN Consultantschap Noord-Holland
NP Duinen van Texel
locatie Texel: 0222 317458

ecomare

**Bij ons....
zie je veel meer
dan zeehonden**

museum, bezoekerscentrum, zeeaquarium zeehonden- en vogelopvang, excursies
Ruijslaan 92, 1796 AZ De Koog, www.ecomare.nl

Wad- en watervogeltellingen op Texel, 1980-2010: de Kievit

De Kievit is een in Nederland talrijke vrij grote steltloper uit de familie van de plevieren. Net als de meeste andere soorten uit deze familie heeft de Kievit een forse en wat gedrongen lichaamsbouw en een karakteristieke manier van voedsel zoeken, waarbij de prooi met de ogen wordt opgespoord. Met zijn witte borst, donkergroene rug, zwarte borstband en een karakteristieke kuif kan de soort niet met andere soorten worden verward. Dat is ook zo in vlucht: groepen Kieviten, met hun ronde vleugels en kenmerkende roeiende vleugelslag, zijn op grote afstand herkenbaar.

Kievit

(foto: René Pop)

De soort is van oudsher een bewoner van schrale graslanden en steppen in de gematigde klimaatzone, maar heeft sterk geprofiteerd van de ontginning van ‘woeste gronden’ ten behoeve van de landbouw. Als gevolg daarvan heeft de Kievit het oorspronkelijke broedgebied, dat zich uitstrekt tot in Mongolië, in de laatste twee eeuwen uitgebreid over een groot deel van Noord- en Midden-Europa, tot ver noordelijk in Scandinavië (Hustings & Vergeer 2002). In Zuid-Europa en in bergachtige gebieden is de soort veel minder algemeen. Het overwinteringsgebied van de vogels die broeden in Europa, het westelijk deel van Rusland en in Kazachstan ligt in een brede strook van Noordwest-Europa tot aan de kustvlaktes van Marokko en in oostelijke richting van het gebied rond de Middellandse Zeegebied tot in het Midden-Oosten (Delany *et al.* 2009). Er worden geen ondersoorten onderscheiden.

Het broedgebied in Nederland bestaat uit vochtige graslanden en, in toenemende mate, uit bouwland. Deze omschakeling hangt samen met de uitbreiding van gebieden met 'turbogras' dat regelmatig wordt gemaaid, waardoor de kans op vernietiging van het legsel sterk is vergroot. Bovendien groeit dit gras dermate snel dat het voor een soort met vrij korte poten al snel minder aantrekkelijk wordt. Hoewel bouwland geschikt is als broedgebied is er voor kuikens doorgaans weinig voedsel te vinden. Daarom trekken Kieviten met kuikens wel weer richting graslandgebieden. Om deze reden heeft de soort dan ook een voorkeur voor die gebieden waar beide typen aanwezig zijn.

Voorkomen

Waarschijnlijk hebben in de eerste helft van de 20^e eeuw 5000-6000 paren op Texel gebroed. Als gevolg van de ruilverkaveling die rond 1960 werd uitgevoerd zijn de aantallen sterk gedaald, terwijl zich ook in de duinen een sterke afname heeft voltrokken (zie Trends). De Kievit staat in Dijkse (1996) te boek als een 'vrij talrijke' broedvogel in de duinen en een 'zeer talrijke' broedvogel in het cultuurland en op de kwelders. Een schatting van het totaal aantal broedparen in het cultuurland en in de natuurgebieden in 1987 komt uit op 1373 paren.

Het totaal aantal broedvogels in het internationale Waddengebied werd in 2001 geschat op 11.650 paren. Dit betekent dat ongeveer 10% van de Waddenzeepopulatie op Texel broedt. Op basis van 200.000-275.000 broedparen in Nederland in 1979-1985 (Bijlsma *et al.* 2001) is de bijdrage aan de landelijke broedvogelpopulatie echter gering: ongeveer 0,6%.

Buiten de broedtijd worden gedurende vrijwel het gehele jaar grotere aantallen Kieviten op Texel aangetroffen, in het najaar vaak enkele duizenden vogels (zie Fenologie). In Nederland broedende Kieviten overwinteren vooral in West-Frankrijk en het Iberisch schiereiland, de vogels die we op Texel in de herfst en de winter aantreffen komen vooral uit Midden- en Oost-Europa en uit Fennoscandiavië. Een deel van deze vogels trekt echter nog door naar Engeland, Ierland en Zuidwest-Europa (Bijlsma *et al.* 2001).

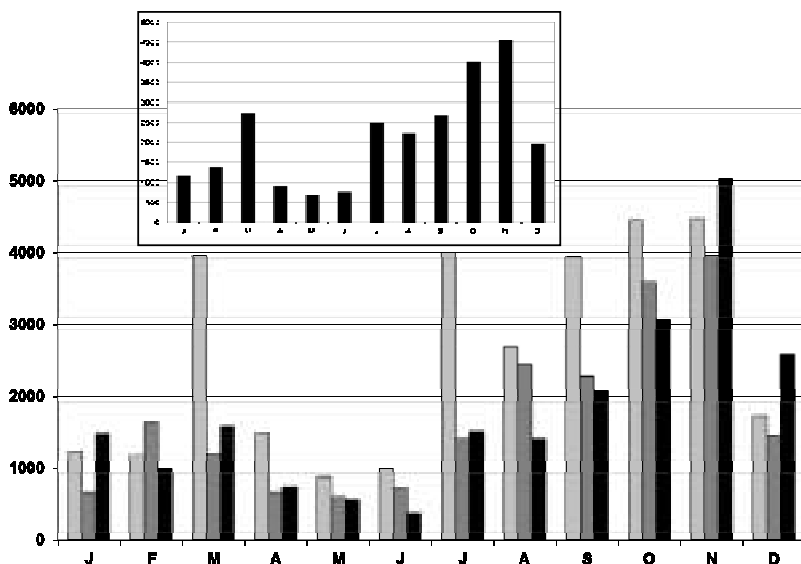
Voedsel

Het voedsel van de Kievit bestaat uit kleine bodemdieren en bodembewonende insecten en hun larven (zoals kevers, mieren, sprinkhanen, oormwormen, spinnen, duizendpoten, vliegen, rupsen, larven van langpootmuggen, wormen en kleine slakjes). Daarnaast zijn ook zaden van planten in magen van Kieviten aangetroffen, terwijl bij op het wad foeragerende Kieviten werd vastgesteld dat ze zeeduizendpoten aten (Glutz von Blotzheim *et al.* 1975). Kuikens van Kieviten eten vooral op de grond levende insecten en hebben een bijzondere voorliefde voor de bewoners van koeienvlaaien (Beintema *et al.* 1991).

Populatiegrootte

De grootte van de Europese en West-Russische broedpopulatie wordt geschat op 5,5 tot 9,5 miljoen vogels (Delany *et al.* 2009). Nederland is een belangrijk doortrekgebied: in de herfst zijn een kleine miljoen Kieviten in ons land aanwezig (zie Trends). De aantallen lijken echter een dalende trend te vertonen. Het aantal overwinterende Kieviten in Nederland is sterk afhankelijk van de temperatuur. In zachte winters zijn enkele 100.000en vogels aanwezig, in strenge winters verlaat het overgrote deel van deze vogels ons land (Bijlsma *et al.* 2001). Het aantal overwinteraars in Frankrijk werd in 2007 geschat op 3,5 miljoen vogels. De betekenis van Texel voor doortrekkende en overwinterende Kieviten is, gelet op de hierboven genoemde zeer forse aantallen, gering.

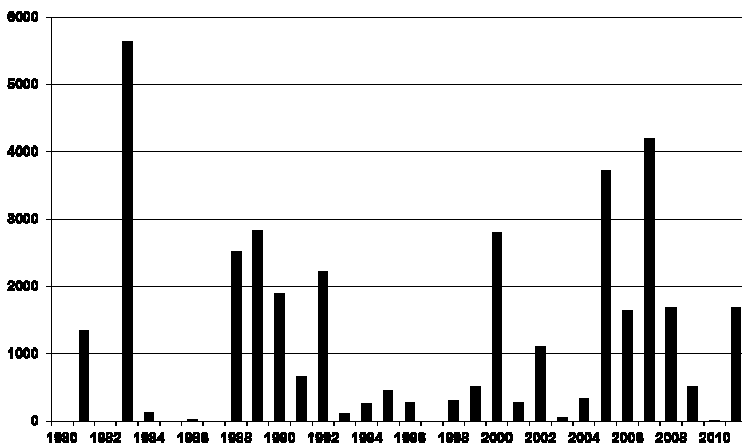
Figuur 1. De gemiddelde aantallen Kieviten op Texel per maand, uitgesplitst over 3 perioden. Met de lichtgrijze balken zijn de gemiddelde aantallen in de jaren 1980-'89 weergegeven, met de donkergrijze balken de gemiddelde aantallen in 1990-'99 en met de zwarte balken de gemiddelde aantallen in de jaren 2000-'10 (en voor januari en mei ook 2011). De inzet in deze figuur geeft de maandgemiddelden over de gehele periode 1980-2010 weer.

Fenologie

Uit de resultaten van de sinds 1980 gehouden wad- en watervogeltellingen, aangevuld met enkele aanvullende tellingen van Goudplevieren en Kieviten in november in de jaren '80, blijkt dat Kieviten op Texel in alle maanden aanwezig zijn, met de hoogste aantallen in maart en in juli t/m november (zie inzet figuur 1). Uit deze figuur blijkt ook dat er per decennium (tienjaarlijkse periode) grote verschillen zijn in de gemiddeld

aanwezige aantallen. De aantallen in maart en in juli t/m oktober zijn in de loop van de jaren gedaald, terwijl de aantallen in november t/m februari vrijwel gelijk zijn gebleven. De aantallen in april en mei, met vrijwel uitsluitend lokale broedvogels, zijn afgenomen. NB. uit sommige maanden is slechts een beperkt aantal tellingen beschikbaar. Dit geldt vooral voor de maanden februari (slechts 1 telling in de jaren '00), maart (1 telling in de jaren '90), april (idem), juni (1 telling jaren '00), juli (1 telling jaren '90), augustus (idem) en oktober (1 telling jaren '00).

Figuur 2. Aantallen Kievitens op Texel in januari op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2011.

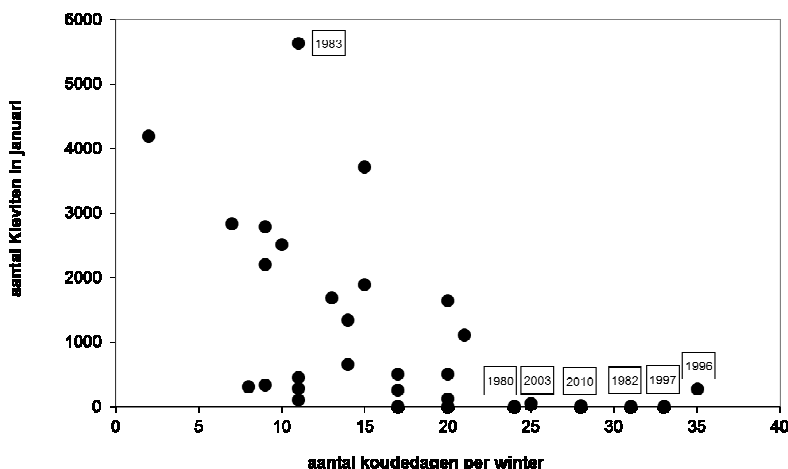
Vooral de veel lagere aantallen in maart en in de periode juni t/m oktober zijn opvallend. In deze maanden trekken Kievitens uit verschillende broedgebieden door. In juni en juli komt de eerste golf van Noord- en Oost-Europese vogels binnen. In augustus volgt een tweede golf van vogels die in West-Europa de slagpenrui doormaken, in september volgt een derde golf van vogels die verder oostelijk hebben geruid (Meltofte 1993). Het feit dat de aantallen in deze maanden zijn afgenomen zou er op kunnen duiden dat de aantallen in tenminste een deel van de Noord- en Oost-Europese broedgebieden zijn afgenomen. In maart, wanneer deze vogels op de terugtrek zijn, zien we een vergelijkbare afname.

Verspreiding van de soort op Texel

De hoogste aantallen Kievitens zijn aanwezig in Waal en Burg. Gemiddeld over alle tellingen samen is hier ruim 20% van het totaal aantal aanwezig, op afstand gevolgd door het poldergebied tussen Oudeschild en Oosterend (14,6%), de Westen (11,0%), het gebied tussen Den Burg en Oudeschild (10,4 %) en de Prins Hendrikpolder en de Hoge Berg (bijna 9%). Er blijken gedurende het jaar nogal wat verschillen te zijn in het

verspreidingspatroon. In januari zijn de aantallen in de PH-polder en in de Westen veel lager en worden verreweg de meeste Kieviten geteld in Waal en Burg. Bijna 38% van het totaal op Texel aanwezige aantal bevindt zich dan in dit deelgebied. In september zijn de hoogste aantallen aanwezig in de Westen (15,6%) en is de verspreiding over de grasland- en bouwlandgebieden op Texel veel gelijkmatiger. In mei zijn de hoogste aantallen aanwezig in Waal en Burg (bijna 30%), de Westen (11,4%), Oudeschild-Oosterend (10,4%) en tussen Den Burg en Oudeschild (9,5%).

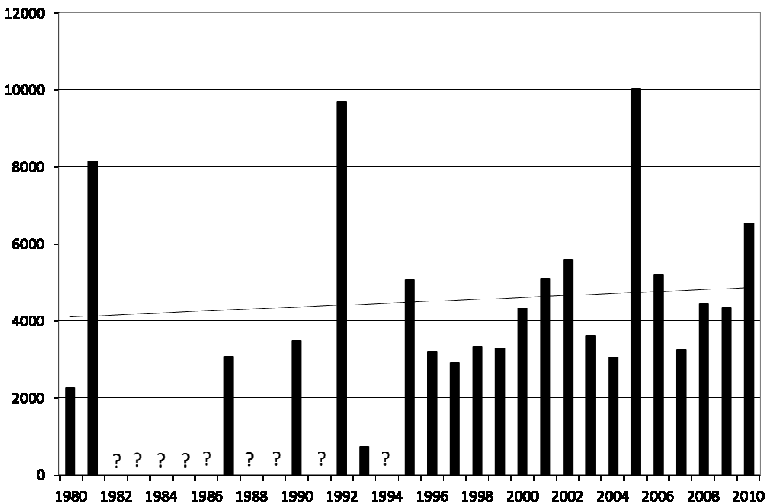

Figuur 3. Aantallen Kieviten op Texel in januari in de jaren 1980-2010 in relatie tot het aantal koudedagen in november, december en januari, gerekend tot aan de teldatum. Koudedagen zijn dagen met een minimumtemperatuur van minder dan 0° Celsius, gemeten op De Kooy (Den Helder), op basis van gegevens van het KNMI.

Trends

Vanwege de ontwikkelingen in de landbouw (grondwaterstandsverlaging, intensiever maaien en sterker bemesten) is de soort als broedvogel sinds 2000 op veel plaatsen in Nederland in aantal achteruitgegaan. Werd de grootte van de in Nederland broedende populatie tussen 1979-'85 geschat op 200.000-275.000 (Bijlsma *et al.* 2001), in 2008 ging het om 150.000-225.000 paren

(http://www.sovon.nl/pdf/Weidevogelbalans2010_1_broedparen.pdf). De achteruitgang was het sterkst op de zandgronden in het oosten en zuiden van het land en in de duinen. Hier is de toegenomen struweelvorming de belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang (Husting & Vergeer 2002).

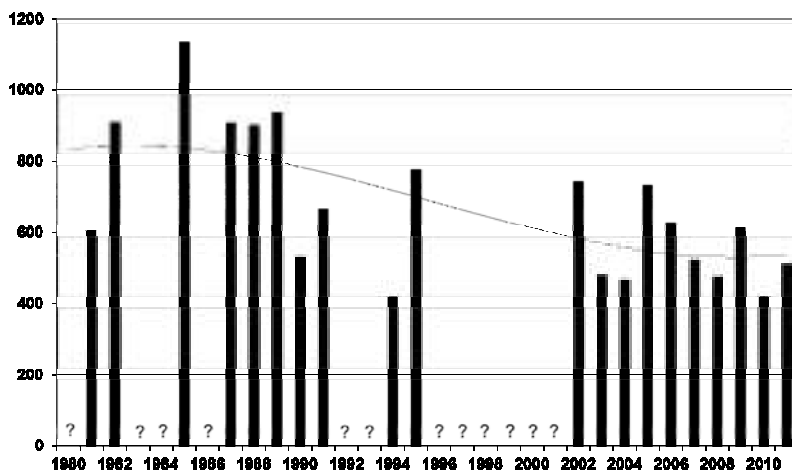
Figuur 4. Aantallen Kieviten op Texel in november op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2010. In de jaren die zijn gemerkt met een ? is geen telling uitgevoerd.

De resultaten van de Texelse wadvogeltellingen in januari laten een sterk wisselend beeld zien. In sommige jaren zijn 2000-4000 Kieviten aanwezig, in de meeste jaren aanzienlijk minder en in sommige jaren vrijwel geen (figuur 2). De aanwezige aantallen blijken in sterke mate te worden bepaald door het aantal koudedagen in de voorafgaande periode. Figuur 3 laat zien dat in jaren met meer dan 21 koudedagen in de periode voorafgaand aan de telling er nog maar zeer weinig Kieviten op Texel aanwezig zijn, in veel jaren helemaal geen. De Kievit is echter een soort die ook weer snel terugkeert wanneer de dooi weer is ingevallen. Daarom kan zich de situatie voordoen dat een telling plaatsvindt kort na een koudeperiode en dat er inmiddels al weer Kieviten vanuit het zuiden op Texel zijn gearriveerd.

Figuur 4 laat zien dat de aantallen Kieviten in november een lichte toename vertonen, een beeld dat ook naar voren komt in figuur 1. Een integrale telling in november 2008, waarbij de belangrijkste gebieden voor Kieviten in Nederland werden geteld en waarin ook de Texelse gegevens zijn verwerkt, leverde 607.000 Kieviten op. Gecorrigeerd voor gebieden waar niet werd geteld, maar waar waarschijnlijk wel Kieviten aanwezig waren, bedraagt de score 717.000 Kieviten. Dit was ongeveer evenveel als in 1996 (663.000 getelde vogels, 877.000 geschat), maar meer dan in 2003 (landelijk 473.000 geteld, 533.000 geschat - Kleefstra *et al.* 2009). In beide gevallen wijkt het Texelse beeld af van het landelijke beeld. Waarschijnlijk spelen ook lokale omstandigheden een belangrijke rol bij het bepalen van de aantallen die in een bepaald gebied aanwezig zijn en die omstandigheden worden niet alleen door de temperatuur

beïnvloed, maar ook door de droogte in graslanden. De herfst van 2003 was landelijk gezien droog. Goede omstandigheden elders in Nederland kunnen dus ook betekenen dat er minder Kieviten op Texel belanden. Vooral 's winters kan zich echter ook de omgekeerde situatie voordoen.

Figuur 5. Aantallen Kieviten op Texel in mei op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2011. In de jaren die zijn gemerkt met een ? is geen telling uitgevoerd.

Het moge duidelijk zijn dat tijdens een wadvogeltelling in de broedtijd lang niet alle vogels worden geteld. Gemiddeld worden in de laatste jaren 500-600 Kieviten geteld, terwijl er toch meer dan 1000 broedparen op Texel aanwezig moeten zijn (zie Voorkomen). Vaak zullen broedende vogels gedrukt op de grond zitten en tijdens een 'gewone' telling niet worden opgemerkt. Er is echter geen reden om te veronderstellen dat het aantal vogels dat in mei wordt gemist van jaar op jaar sterk zal verschillen. De waargenomen aantallen zeggen dus wel degelijk iets over het aantalsverloop (van broedvogels) in de loop van de jaren, er van uitgaande dat de omstandigheden waaronder de vogels worden geteld niet sterk zullen verschillen. Figuur 5 laat zien dat de aantallen in mei, die worden gedomineerd door de plaatselijke broedvogels, zijn afgenomen in de jaren '90, maar in de afgelopen 10 jaren een vrij stabiel beeld vertonen. Dit beeld suggereert dus dat het aantal broedvogels in het Texelse cultuurland in de laatste jaren redelijk stabiel is.

Het totaal aantal Kieviten in de herfst in het internationale Waddengebied bedraagt ongeveer 100.000 vogels, in de winter lagen de aantallen in de jaren 2000-2007 op een iets hoger niveau (Laursen *et al.* 2010).

Cor Smit

Kievit

(foto: René Pop)

Literatuur

- Beintema, A.J., Thissen, J.B., Tensen, D. & Visser, G.H., 1991. Feeding ecology of charadriiform chicks in agricultural grassland. *Ardea* 79, 31-44.
- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J. 2001. Avifauna van Nederland, deel 2. Algemene en schaarse vogels van Nederland. GMB Uitgeverij/KNNV uitgeverij, Haarlem/Utrecht, 496p.
- Delany, S., Scott, D., Dodman, T. & Stroud, D. (eds.), 2009. An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International, Wageningen, 521p.
- Dijkse, A.J., 1996. Vogels op het Gouwe Boltje. Een volledig overzicht van de Avifauna van Texel. Langeveld & De Rooy, Den Burg, 533p.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E., 1975. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 7. Charadriiformes (Vol. 1). Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden, 840p.
- Hustings, F. & Vergeer, J.-W. (red.), 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey, Leiden, 584p.
- Kleefstra, R., Van Winden, E. & Van Roomen, M., 2009. Binnenlandse steltloper tellingen in Nederland: toelichting op gegevens van landelijke tellingen in oktober en november 2008. SOVON-informatierapport 2009/14. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, 16p.
- Laursen, K., Blew, J., Eskildsen, K., Günther, K., Hälterlein, B., Kleefstra, R., Lüerßen, G., Potel, P. & Schrader, S., 2010. Migratory Waterbirds in the Wadden Sea 1987- 2008. Trend, Phenology, Distribution and Climate Aspects. Wadden Sea Ecosystem No. 30. Common Wadden Sea Secretariat, Joint Monitoring Group of Migratory Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven, Germany, 170p.
- Meltofte, H., 1993. Vadevogeltraekket gennem Danmark. Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift 87, 1-180.

De Boerenzwaluw boert goed op Texel

SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland besteedden dit jaar extra aandacht aan de Boerenzwaluw. Deze sierlijke luchtacrobaat van natuurlijk landelijk gebied komt nog algemeen voor, maar is de laatste veertig jaar toch met maar liefst de helft afgenomen. Ook Vogelwerkgroep Texel heeft meegedaan aan het landelijk onderzoek dat tot doel had inzicht te krijgen in nestplaatskeuze, leefgebiedskwaliteit en populatiegrootte. Een groepje vrijwilligers heeft in de periode van 20 mei tot 15 juni 2011 alle boerderijen over het hele eiland bezocht en de bewoonde nesten geteld. Schuren, overkappingen, bruggetjes, duikers en nog meer potentiële broedplaatsen zijn bij dit onderzoek meegenomen.

Jonge Boerenzwaluwen

(foto: René Pop)

Resultaat

Een identieke 'eilanddekkende' telling heeft in 2005 plaatsgevonden. Toen kwamen de tellers tot het respectabele aantal van 750 bewoonde nesten. Hoe de resultaten dit jaar zouden uitpakken was uiteraard moeilijk in te schatten, maar na het verzamelen van alle gegevens lag er een verrassende uitkomst. Ditmaal werden in een vergelijkbare telperiode maar liefst 930 bewoonde nesten geteld! Een toename van zo'n 25% ten opzichte van 2005. Op het moment van schrijven is helaas nog niet bekend hoe de Boerenzwaluw het landelijk heeft gedaan, maar de verwachting is dat dit een minder rooskleurige uitkomst zal zijn dan de Texelse.

Slordig en graag in het donker

Enkele zaken die de tellers opvielen waren: veel slordig gebouwde nesten en een veranderende nestplaatskeuze. Mogelijke oorzaak voor het eerste is dat in de periode dat de meeste nesten gebouwd zijn het al langere tijd droog was. De Boerenzwaluw maakt graag gebruik van modder om zijn nest te bouwen. Door het gebrek aan deze 'specie' heeft hij wat moeten improviseren, met als gevolg dat het stucwerk aan kwaliteit heeft ingeboet en het geheel er vaak rommelig uitzag. De koeienstallen waren dit jaar minder populair. Veel bezette nesten werden aangetroffen in lege schuren waar aardappels of bollen worden opgeslagen. Dit zijn doorgaans hoge schuren met weinig daglicht.

Dankwoord

Vogelwerkgroep Texel wil alle bewoners van de bezochte boerderijen en huizen hartelijk bedanken voor hun toestemming om hun erf te betreden en de stallen en schuren te doorzoeken. Sommigen antwoordden op de vraag om te mogen kijken met een simpel 'ga je gang'; anderen liepen geïnteresseerd mee en hielpen met het zoeken naar de nesten. Nogmaals, allen hartelijk dank!

Boeren schuiftrompet

Zonder aarzelen uit het zuiden
naar precies die ene stee
om het nest van moddermetsel
van schuiftrompetjes te voorzien

honger, honger blazen snavels
ouders schuimen mug en nat

't wordt dringen op de drempel
van een kwetterrijk bestaan

na vergadering op waslijn
klieven ranke zwaluwvleugels
door oneindig Hollands blauw
ons volgend voorjaar tegemoet

(Willem Marius Bauer)

(foto: René Pop)

Jos van den Berg

In de ban van de ring: Grauwe Ganzen met halsbanden - deel 2 - nog meer overkanters en de avonturiers

Deel 1 van dit artikel (zie Skor 4, 2011) geeft aanleiding tot het maken van een opmerking en het geven van enkele aanvullingen.

Ik werd er op gewezen dat er naast de overkanters, de avonturiers, de Texel-zwervers en de thuisploeg, een categorie ontbreekt. Namelijk de buitenlanders. Inderdaad, die noemde ik niet. Maar met een reden. De laatste twee jaar, de periode waarin deze aflezingen werden gedaan, heb ik namelijk geen enkele gans met buitenlandse halsband gezien! Ik kan er dus niets over vertellen. Misschien een ander?

Nog meer overkanters

Op de een of andere manier ben ik in de vorige aflevering maar liefst vijf overkanters vergeten! Ik heb dus geen 6, maar 11 elders geringde exemplaren op Texel gezien. Dat betekent dat ruim 12% van de halsbandganzen niet op Texel geringd werd. Ik zal ze hier allemaal noemen, omdat de meeste op een andere plaats geringd werden dan die in deel 1.

Twee van die extra overkanters komen van de bekende ringplaats Westerlanderkoog op Wieringen. De eerste is: **PPG**, daar geringd op 16 juni 2010. Op 25 juli blijkt de vogel westwaarts te zijn gevlogen en wordt hij afgelezen in de Harger- en Pettemerpolder bij Camperduin. Een dag later zit hij op Texel langs de Oudeweg. In september wordt de vogel gezien bij Groet, dan op Wieringen en daarna weer bij Groet. Van oktober tot en met december blijft PPG onzichtbaar, maar op 17 januari 2011 zit hij bij ons in De Petten. Daarna is het weer een heel lange tijd stil, tot juni. Dan verblijft hij op de 2^e weer op Wieringen. Het lijkt erop dat het dier in een driehoekje vliegt: Wieringen-Groet/Camperduin/Texel en terug. Wie weet hoe vaak hij dat gedaan heeft in de maanden waarin hij niet is afgelezen?

PNY is op dezelfde dag geringd. Ook deze vogel verliet Wieringen vrij snel. Op 17-8 wordt hij langs de Doggersvaart in Den Helder gezien en op 28-8 zit hij bij ons in de Petten. Tot 15 september zwerft hij over zuidelijk Texel, op de 21^e van die maand wordt hij in Waalenburg gespot. Als hij op de 24^e bij Nieuw-Mariëndal bij Den Helder wordt gezien, heeft hij kennelijk de terugtocht ingezet. Tot 9-10 hangt hij bij de Doggersvaart rond. Maar op 24-11 en 28-11 (2010 dus) verblijft hij in de Mokbaai respectievelijk de Petten. Dan eindigt de waarnemingenreeks. De vogel is vermoedelijk dus niet meer in leven. Op 10 juni 2009 wordt een aantal Grauwe Ganzen geringd bij de Nek, bij Schellinkhout. Ook **SRT**, die eerst een aantal keren in de ringomgeving wordt gezien. Bijna een jaar, tussen 19 juli 2009 en 9 juni 2010, lijkt hij van de aardbodem te zijn verdwenen. Waar zou deze gans gezeten hebben? Kennelijk in een gebied waar geen waarnemers zijn. Op Texel en Wieringen, gebieden met een hoge afleesdichtheid, was hij ongetwijfeld gezien.

In augustus 2010 blijkt SRT naar Texel gevlogen te zijn: 10 en 19-8 Waalenburg. Op 2 september is hij op Wieringen, kennelijk op de terugweg. Dan is deze vogel wederom lang uit beeld om op 27 april 2011 in Avenhorn op te duiken. Op 28 mei wordt hij (voorlopig?) voor het laatst afgelezen in Waterland-Oost.

SRH is eveneens in de Nek geringd op 10-6-2009. Hij huist daar tot 13 oktober in de omgeving, maar op 31 december zit hij plotseling in Waalenburg langs de Staart. Ook deze vogel vliegt terug: 4 januari tot en met 16 oktober waarnemingen nabij Schellinkhout.

Grauwe Gans

(foto: René Pop)

De meest bijzondere overkanter die ik zag is **PLK**. Deze gans is geringd op 12 juni 2010 in Woudbloem/Schaaphok. Hij wordt daar in de omgeving, onder andere in het Skaldmeer, Scharner, Lageland en 'Denemarken', gezien tot 13 november. Ik zie nu een aantal vragende gezichten: "waar is dat?" Ik wist het ook niet, maar gelukkig staat op www.geese.org bij elke soort een kaartje: het zijn allemaal plaatsen ten noordwesten van Slochteren, ten oosten van Groningen-stad. Op 30 december 2010 zag ik deze vogel langs de Oude Weg. Dat is ook de enige Texelse waarneming. Van 10-2 t/m 22-10-2011 is hij weer op zijn oude plek.

Bij een eenmalige waarneming op een onverwachte plek vraag je je natuurlijk af of het wel klopt. Soms is het vrij lastig de combinatie te zien. Er hangen wat halsveertjes over de band, de vogel zit zich te poetsen, hij zit half verscholen achter een ander. Kortom: heb ik het wel goed gezien? Met de wetenschap dat ringaflezers eigenlijk altijd pas een combinatie noteren als ze hem met 100% zekerheid gezien hebben, moeten we het mijns inziens doen en deze Groninger gans met zijn Texeluitstap accepteren.

Grauwe ganzen

(foto: René Pop)

De avonturiers

Avonturiers zijn op Texel geringde ganzen die bij hun zwerftochten ten minste éénmaal elders, buiten het eiland dus, zijn gezien. Ik zag tot nu toe 21 verschillende avonturiers. Dat betekent dat 27% van alle op Texel geringde Grauwe Ganzen weleens aan de overkant was. Ik ga die 20 niet allemaal opnoemen, dat zou erg saai worden, maar ik probeer een en ander samen te vatten.

We beginnen met de meest uitzonderlijke. Een Texelaar die naar Engeland vliegt! Het gaat hier om de gans **SAX**, geringd op 9 juni 2009 in Waalenburg. In 2009 en 2010 wordt hij vooral rond de ringplaats gezien en ook een paar keer bij de Rommelpot. Maar op 12 oktober 2011 wordt hij afgelezen langs de kust van Groot-Brittannië bij Cley in Norwich om 9.45 uur. Dit is vrijwel west van ons, maar aan de overkant van de Noordzee natuurlijk. Dit vind ik al een bijzondere waarneming, maar het wordt nog gekker. Op diezelfde dag zit de vogel om 17.30 uur weer in Waalenburg langs de Staart. Typisch een geval van foute aflezing, denk je misschien. Maar reken het eens

na! De afstand tussen Cley en de Staart is maar 258 km. De tijdsduur tussen beide waarnemingen is 7 uur en 15 minuten. Grauwe Ganzen vliegen met een snelheid van 80 tot 90 km per uur (Hudec en Gladkov in Die Graugans van Karek Hudec en Jan Rooth (1970)). Dat betekent dat de bewuste vogel maar een uur of drie nodig heeft gehad om over te steken en dat maakt de aflezingen dus wel geloofwaardig.

Ruitrek

Naast Engeland bezoeken onze ganzen ook buurland Duitsland. Hierbij gaat het om ruitrek. De vogels vertrekken naar een groot, rustig en moerassig gebied om daar gezamenlijk de vleugelrui door te maken. Dat gebied, Hauke Haien Koog genaamd, ligt langs de Noordzee in Nordfriesland, niet zo heel ver ten zuiden van de Duits-Deense grens. Gevoelsmatig lijkt Duitsland misschien dichterbij Nederland dan Groot-Brittannië, maar hemelsbreed is de afstand vanaf Texel naar dit gebied iets meer dan 300 km. Als de ganzen de kust blijven volgen, maken ze meer kilometers en wordt het zeker 350 km. Deze ruitrek is vastgesteld bij de ganzen **SBT**, **SAZ** en **FRZ**. De eerste twee zijn op 9 juni 2009 in Waalenburg geringd (met hulp van vrijwilligers van de VWG). FRZ werd precies een jaar later in Dijkmanshuizen van een halsband voorzien. FRZ werd op 15 mei 2011 nog langs de Spangerweg gezien, maar op 23 mei was hij in Duitsland nabij Hauke Haien Koog. De laatste waarneming daar is 9 juli en de eerstvolgende daarna op Texel dateert van 28 augustus (Utopia). Dus hoe lang hij precies 'op vakantie' is geweest is onzeker. Bij SAZ zijn de laatste datum op Texel, de eerste en laatste datum in Duitsland en dan weer de eerste datum op Texel respectievelijk: 15 mei, 9 juni en 25 juli en dan weer 10 augustus. Deze gans had kennelijk plezier gekregen in het maken van een uitstapje, want in de herfst verdween hij nog even naar de Dijkgatsweide bij Wieringerwerf (21 november). Overigens in december 2009 was hij de Waddenzee ook al eens overgestoken naar Westerlanderkoog op Wieringen. Of de vogel in 2011 weer in Duitsland ging ruien is een beetje vaag. Er zijn meldingen uit Waalenburg van 30 juli (al weer terug misschien?) en 8 september.

SBT vloog wel in zowel 2010 als 2011 naar Hauke Haien Koog. De uiterste data dat hij daar werd genoteerd zijn in 2010 9 juni en 25 juli en in 2011 9 juli en 9 augustus. Maar de vogel kan er langer zijn geweest, want de laatste data dat hij op Texel werd doorgegeven zijn 16 mei respectievelijk 13 mei.

Je vraagt je natuurlijk meteen af hoe een dergelijke ruitrek nu werkt. Waarom vliegt kennelijk een deel van de populatie nu juist naar een dergelijk plaats? Is dat genetisch vastgelegd, met andere woorden deden zijn vader en moeder dat ook? Of vliegen ze 'toevallig' met wat andere ganzen mee als ze in gang gezet door een soort 'ruitrek-onrust' wat gaan rondzwerven? En gaan dezelfde ganzen ieder jaar naar dezelfde plek? Daarbij opgemerkt dat ganzen die jongen hebben natuurlijk niet op trek gaan. Die ruien gedurende de opgroeiperiode van de jongen hier ter plaatse.

Friesland

Meer ganzen verlaten Texel af en toe in (noord)oostelijke richting, maar die komen niet verder dan Friesland. Bijvoorbeeld **PGY** die op 10-6-2010 in het Grote Vlak met een halsband wordt opgesierd en op Texel blijft tot 3 juli 2011. Op 5 juli duikt hij op in Pykesyl bij Abbega (zw van Sneek), maar op 11 juli is hij al weer terug op ons eiland.

FTA, een op 9 juni 2010 in Dijkmanshuizen geringde gans, verblijft op 21 augustus van dat jaar in de Bantpolder en wordt in die omgeving tot 8 oktober 2010 genoteerd. Dit is ook de laatste melding.

Ringsgegevens voor GRAUWE GANS, FTA (Halsband donkergroen)

Ring	Datum	Plaatsnaam	Land code	Breedte	Langte	Samengevoegd door
305	09-06-2010	08:00 Dijkmanshuizen, Texel NL	NL	53 03 28 N	04 52 15 E	2010
Status: Ring NUK 816185						

Waarnemingen

Datum	Plaatsnaam	Ring	Land code	Breedte	Langte	Samengevoegd door
09-06-2010	08:00 Dijkmanshuizen, Texel	NL	NL	53 03 28 N	04 52 15 E	2010
05-07-2011	10:25 Oudestijld, graafland tussen Oudestijldweg en oostpaal Dijkmanshuizen	NL	NL	53 03 18 N	04 52 06 E	2011
05-08-2011	11:05 bosveld naast de brug	NL	NL	53 04 41 N	04 47 55 E	2011
08-10-2011	07:40 bosveld bij de	NL	NL	53 05 34 N	04 53 04 E	2011

(Ingehort) rapport van gans FTA

(bron: www.geese.org)

305 is op dezelfde datum in Dijkmanshuizen geringd, maar dan met een witte datalogger om zijn nek. Dit dier werd op 26-9-2010 voor de eerste maal buiten Texel gezien en wel in het Huisduinerpolderdijktje bij Den Helder. Op 5-10 zit hij weer op Texel (Ruige Hoek). Medio mei 2011 wordt hij nog bij Ottersaat gezien, maar op de 31^e mei duikt hij op in het Hege Wiersterfjild nabij Harlingen. De laatste datum daar is 19 september en dat roept natuurlijk meteen de vraag op of de vogel daar misschien heeft geurid.

In de zomer van 2011 zien we een nieuw Fries, of beter Vlielands fenomeen. Er worden ineens Texelse ganzen gezien in de Kroonpolders op Vlieland. Allemaal in juni

en juli. Het betreft twee dieren uit Waalenburg van de in 2009 geringde groep en vier vogels die in 2010 in Dijkmanshuizen geringd zijn. Alle vogels werden er maar éénmaal gezien, behalve **FSS** die in de periode van 30 mei tot 8 juli 14 keer werd gemeld. Er zijn wel veronderstellingen waarom de Texelaars naar Vlieland uitweken: toenemende jacht of verjagingsdruk in die periode of de droogte in sommige gebieden. Of zochten ze nieuwe of andere (veiliger) ruiplaatsen? Meldingen zowel uit begin als eind juni en begin juli en de reeks gegevens van **FSS** lijken op ruien daar te wijzen.

West Nederland

Ten slotte is er een reeks meldingen van de 'avonturiers' uit Noord-Holland en zelfs één uit Zuid-Holland. Er zijn waarnemingen van Texelse ganzen gedaan rond Den Helder (Huisduinerpolder), op Wieringen en langs de randen van het Amstelmeer, langs de IJsselmeerkust (Dijkgatsweide, Wieringerwerf) en Schellinkhout (de Nek) en het Groote Ven bij Castricum.

De gans die het verst in zuidelijke richting vloog is **FTR**. Dit is weer een Dijkmanshuizen-2010-gans die voor het laatst op het eiland werd afgelezen op 15 mei 2011. Dan is het een paar maanden stil tot 4 augustus. Hij blijkt dan in de Vogelplas Starrevaart bij Leidschendam te huizen. In september is hij weer terug op Texel (2 waarnemingen), maar op 3 oktober wordt hij weer in de Starrevaart waargenomen. Kennelijk onderhoudt **FTR** een luchtbrug met dit gebied, want op 19 en 25 oktober zit hij weer netjes op Texel respectievelijk in het Wagejot en langs de Zwinweg.

Hoewel de Grauwe Ganzen op Texel in grote lijnen bijzonder trouw zijn aan de plaats waar ze worden uitgebroed, blijkt dus een deel af en toe reislustig en kortere of langere zwerftochten te maken. Ruim een kwart van de - door mij waargenomen - gehalsbande ganzen deed dat. Als de hele populatie hetzelfde gedrag vertoont als de gemerkte dieren en als we de Texelse populatie heel ruwweg even op 6000 vogels stellen, zouden er in enkele jaren toch ruim 1600 Texelaars af en toe buiten het eiland opduiken. Ik veronderstel dat deze opportunistische soort dus zeer wel in staat is zich, als de omstandigheden zich voordoen of daartoe dwingen, nieuwe broedplaatsen, foerageergebieden en ruipekken te vinden en te koloniseren.

In de volgende aflevering komen nog zeker twee groepen aan bod: de 'Texel-zwerfers' en de 'thuisploeg'. Dat wordt niet zo'n lang verhaal, maar misschien valt er dan ook nog wat te vermelden over de 'buitenlanders'.

Adriaan Dijkse

Vogelexcursie naar de Hors op zondag 13 november

Veel hebben we deze dag beleefd: in de eerste plaats was daar het enthousiasme en de vogelkennis van excursieleider Giel Witte. Deze waren voor mij en alle deelnemers aan de excursie een bijzondere en verrukkelijke ervaring. Alle deelnemers hebben enorm veel praktijkervaring opgedaan in het vlug herkennen vooral in de vlucht van een aantal toch altijd weer vlugge vogels. Zoals bijvoorbeeld van a) de Ruigpootbuizerd met de witte bovenkant van de staart met de duidelijk brede zwarte rand en het duidelijke bidden, b) de Zilverplevier met het duidelijke grijze winterverenkleed en de zwarte vlek in de oksel, zichtbaar tijdens de vlucht, c) het opvallende klingelgeluid van de Baardman en d) het è- of hondjesgeluid “kwèk-kwèk” van de rietgans tegenover het ie-geluid “kieuw-kieuw” van de Kolgans.

In de tweede plaats hebben we genoten van het zeer veelzijdige landschap van de zuidwesthoek van Texel. Werkelijk een prachtig stuk Nederland met zijn duinen, rietvelden, meren, baai en strand.

Ruigpootbuizerd

(foto: René Pop)

In de derde plaats hebben we enorm veel vogelsoorten gezien: op zijn minst 32 soorten. Waar en welke soorten volgt in een overzicht hieronder.

En in de vierde plaats komen de opvallend grote aantallen Ruigpootbuizerds waarschijnlijk door de dit jaar tijdens de trek lang aanhoudende oostenwind waardoor ze al 'thermiekend' naar de Noordzeekust zijn gezeild¹.

Iedereen was van begin tot eind van de excursie intensief aan het opletten. Heel leuk en zeer de moeite waard. Zowel Giel Witte als ook Klaas de Jong zeer bedankt en tot de volgende keer graag.

Bijzonderheden

Deelnemers: Giel Witte, Klaas de Jong en een 14-tal vogelliefhebbers. Tijdstip: 10.00–12.30 uur, route: Mokbaai, Vliegbol (duin bij de Joseph Dourlein kazerne ("De Mok")), Horsvlakte, Kreeftepolder, Horsmeertjes, Mokbaai.

Waarnemingen bij de **Mokbaai**: Brilduiker: 33 (3 groepen van 15, 8 en 10), Smient: 10, Pijlstaart: 1, Fuut: 2, Tureluur: 30, Steenloper: 3, Zilverplevier: 4 en veel Zilver- en Kokmeeuwen. Blauwe Kiekendief, Ekster, Buizerd en een enkele Merel en Vink. De Koolmees hebben we enkel 2x gehoord; Roodborsten en Graspiepers ook gezien.

Overige waarnemingen: een Grote Parasolzwam, nog bloeiende Duinroosjes en een opnieuw in bloei staande Appelstruik.

Op de **Horsvlakte**: Drieteenstrandloper: 7, Bonte Strandloper: 200

¹ Nooit eerder werden er in de herfst zoveel Ruigpootbuizerds op Texel waargenomen. Komt dit enkel doordat de veldkenmerken van de Ruigpootbuizerd in de laatste SKOR, rubriek 'Uitgelegd', zo uitvoerig besproken werden dat dit tot een betere herkenning en dus meer waarnemingen geleid heeft? Nee, er is meer aan de hand!

Giel Witte noemde al (zie het excursieverslag) de tijdens de trek lang aanhoudende oostenwind waardoor deze buizerds al 'thermiekend' naar de Noordzeekust zijn gezeild, maar de redactie schrijft het ook nog toe aan twee andere oorzaken, namelijk een goed muizenjaar op Texel en de gigantische lemmingenpiek in Scandinavië van 2011, de hoogste sinds 1982! Rob van Bemmelen vertelt: "Tijdens mijn onderzoek aan Kleinste Jagers in Zweeds Lapland zag ik tientallen lemmingen per dag; in voorgaande jaren zo'n vijf in een maand (en dan nog in een zogenaamd goed jaar!). Kortom, het was niet zomaar een piek, maar echt een belachelijk hoge piek! En niet alleen lemmingen, maar ook Rosgrijze Woelmuizen en Bosspitsmuizen piekten (en waarschijnlijk ook andere soorten). Net als Kleinste Jagers behalen Ruigpootbuizerds het hoogste broedsucces in zulke piekjaren. Ook het hoge aantal Klapeksters van deze herfst is waarschijnlijk het gevolg van de lemmingenpiek. Het is opvallend dat zo goed als alle Ruigpoten juvenielen zijn. Als oostenwind de enige oorzaak hiervan zou zijn, had ik veel meer individuen van andere soorten verwacht die in deze periode trekken en vaak met oostenwind in Nederland opduiken, zoals Rode Wouw en Kraanvogel." Lieuwe Dijkse merkt op dat het geweldige aantal muizen van dit najaar op Texel ook van belang is: "Hier in huis zitten ze tot in de woonkamer. Zo blijven de Ruigpootbuizerds hier langer rondhangen!"

Achter de stuifdijk van de Hors vlogen een Grote Lijster, een rietgans en wat Graspiepers voorbij. Twee Baardmannetjes vlogen op uit het rietveld en streken daar weer neer en een Ruigpootbuizerd.

Overige waarnemingen: (sporen van) Hermelijn, Biestarwegras, Helm

Broedplaats -op een enkel duin omgeven door strand- in het voorjaar van 2011 van Stormmeeuw (200 paar), Kleine Mantelmeeuw (50 paar) en Zilvermeeuw (25 paar).

Groene Knolamaniet²: 3 (meest giftige paddenstoel van Nederland en enige soort waar je aan dood kunt gaan) en nog veel bloeiende Zandblauwtjes.

Kreeftepolder: weer een Blauwe Kiekendief.

Blauwe Kiekendief

(foto: Hans Jansen)

Westelijk Horsmeertje: Grote Zilverreiger: 13 (een uitzonderlijk hoog aantal!), Kuifeend: 6, Grote Mantelmeeuw: 34, Zilvermeeuw: 30, Grauwe Gans: 200 en opnieuw een Ruigpootbuizerd.

Mokbaai: Rosse Grutto: 15, een vlucht Goudplevieren: 250 en een Bergeend.

Pieter van Blom

² We hadden het mis. De Groene Knolamaniet bleek een Valse Kopergroenzwam te zijn (met dank aan Johan en Eline Reijdon en de Paddenstoelenwerkgroep van het IVN voor de juiste determinatie)

Huis- en Gierzwaluw telling 2011

Dit jaar lieten de Huiszwaluwen én de Huiszwaluwtellers ons weer niet in de steek. De gestage groei sinds het begin van deze eeuw ging gewoon door. In totaal broedden dit jaar ten minste 265 paren op Texel. In 2010 waren dat er 250, zie tabel 1. We zien dat er na een aanvankelijke toename in de jaren 2008 en 2009 even pas op de plaats gemaakt werd. Vorig jaar was er weer sprake van sterke groei: 29%. Dit jaar ging het wat rustiger met 6%. Maar hoe goed het ook gaat, we zijn nog niet bij het topjaar 1974 met maar liefst 325 nesten.

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal nesten	80	84	79	95	152	167	192	191	194	250	264
% toe-/afname	0%	+5%	-2%	+20%	+60%	+9,9%	+15%	-0,5%	+1,5%	+29%	+6%

Tabel 1. Aantal jaarlijkse broedparen Huiszwaluwen en de toe- of afname hierin.

Huiszwaluwen (NB. voor de oplettende kijker heeft één van de zwaluwen een Zwaluwluisvlieg, zie inzet (*Stenepteryx hirundinis*, een ectoparasiet die leeft van zwaluwbloed)) (foto: René Pop)

In 't Horntje en De Koog werden geen broedende Huiszwaluwen vastgesteld.

Het valt op dat vooral de dorpen op oostelijk Texel en zelfs locaties langs de wadkust het heel goed doen. Oudeschild viel iets terug, maar Oosterend en De Cocksdorp hebben nu samen meer dan de helft van alle dorps-Huiszwaluwen.

Evenals vorig jaar doen de dorpen op west-Texel, Den Hoorn met langzaam steeds minder en De Koog al jaren zonder nesten, het niet goed. Ik denk dat het vooral te maken heeft met de mindere beschikbaarheid en bereikbaarheid van goed nestmateriaal op de wat hoger gelegen en zandigere gronden op deze kant van het eiland. Niet voor niets waren er in Den Hoorn 6 kunstnesten bewoond. Het zou misschien de moeite lonen om hier en in De Koog meer van dergelijke nesten op te hangen.

Per dorp	2009	2010	2011
Den Burg	1	-	3
De Waal	36	39	37
Den Hoorn	23	22	21
Oudeschild	16	28	23
Oosterend	40	47	51
De Cocksdorp	35	43	46
Totaal	151	179	181

Buitengebied	43 (22%)	71(28%)	83 (31%)
Totaal	194	250	264

Tabel 2. Aantal broedparen Huiszwaluwen per dorp voor 2009-2011. In 't Horntje en De Koog werden geen broedparen gevonden. De percentages voor het buitengebied geven het deel ten opzichte van het totale aantal weer.

Buitengebied

Steeds meer paren vinden weer broedgelegenheid buiten de dorpen (zie tabel 2). De groei van 2010 naar 2011 vond zelfs bijna helemaal plaats in het buitengebied. De groei hier ligt bij een eventuele verdere toename van aantallen in de lijn van de verwachtingen. Ook 'vroeger' broedden er veel paren buiten de dorpen. In 1971 zelfs 53% en in 1974 47%. In de tijd dat de soort in aantal achteruitging, daalde dit percentage sterk en concentreerden de zwaluwen zich in de dorpen. Vanuit de dorpen lijkt de soort zich nu weer over heel Texel te verspreiden

Oorzaken

Het blijft gissen waarom de Huiszwaluw weer in de lift zit. Aan het aanbod van geschikte nestelplaatsen kan het niet liggen, dat is de laatste decennia niet noemenswaardig veranderd.

Als de slechte toestand van het milieu de oorzaak was van de afname, gaat het dan nu weer beter? Misschien heeft het wel te maken met omstandigheden tijdens trek en op de overwinteringsplaatsen. Het is waarschijnlijk heel gewoon dat populaties in

aantallen toe- en dan weer afnemen. Daarmee wordt ook het verspreidingsgebied groter en kleiner. En Texel ligt nu eenmaal altijd aan de rand van dat gebied. Daar zijn veranderingen in de populatie doorgaans het grootst en worden ze het eerst opgemerkt.

Gierzwaluw

Van de meeste dorpen zijn de aantallen niet precies bekend. Het is ook een lastig te tellen soort. In De Cocksdorp werd de soort voor het eerst als broedvogel vastgesteld. Er waren ten minste twee paren. Voor de rest van het eiland lijkt het erop dat er niet veel in de aantallen is veranderd. Schattingen en tellingen van enkele dorpen komen uit op 25 tot 30 paren.

Gegevens werden aangeleverd door Jos van den Berg, Vincent Stork, Klaas de Jong, Jan van Dijk, Dirk Maas, Marcel Groenendaal, Jan Witte, Giel Witte en Martin de Jong.

Adriaan Dijkse

Korverskooi 70: CES 2011, het 18^e Constant Effort Site-jaar

Het is alweer meer dan drie maanden geleden dat we het CES-onderzoek in de Korverskooi voor de achttiende keer succesvol afsloten. Al sinds 1994 worden er voor dat onderzoek tussen half april en 10 augustus, gemiddeld om de 10 dagen, vogels gevangen en geringd. Dit jaar was de eerste vangdag op 16 april en de laatste op 1 augustus, pas daarna kan het najaarsringen weer beginnen. Ondanks vakantieperiodes en soms ongeschikt weer lukte het om de jaarlijkse twaalf verplichte vangdagen uit te voeren, waarbij per dag gedurende circa 6,5 uur werd gevangen. Het totaal aantal uren dat er dit jaar gevangen werd bedroeg 79 uur en 5 minuten, vrijwel hetzelfde aantal als vorig jaar en dus gemiddeld circa 6 uur en 35 minuten per dag.

Alle gegevens zoals soort, leeftijd, geslacht, gewicht, vetgraad, vleugellengte en eventuele bijzonderheden van de gevangen vogels, alsmede het tijdstip waarop en in welk net de vogels gevangen zijn hebben we genoteerd en in onze eigen database en in die van het Vogeltrekstation opgeslagen. Hiermee kan door ons, maar ook landelijk onderzoek worden gedaan. Op de jaarlijkse bijeenkomst in Wageningen van de ringers uit de deelnemende CES-locaties bleek uit de daar gehouden lezingen maar weer eens het grote nut van dit soort onderzoek. Voor wat betreft de Korverskooi kunnen we aan de hand van onze vanggegevens voor de korte termijn zelf ook onderzoek doen naar bijvoorbeeld overleving van vogels en/of jongenproductie in de betreffende jaren. Hoe langer we het volhouden, hoe belangrijker de verzamelde gegevens zijn voor conclusies over de langere termijn.

Resultaten CES 2011

Dit jaar geringde vogels

In 2011 werden totaal 302 vogels van een ring voorzien. Een aantal dat de topjaren 2006 en 2007, met resp. 310 en 309 stuks, benaderd. De oorzaken dat er meer vogels dan gemiddeld werden gevangen kunnen zijn: de winter van 2010/'11 kende niet zoveel sneeuw en vorst, waardoor er ook volgens de broedvogelinventarisatie weer iets meer (nog niet geringde) Winterkoninkjes in het gebied verbleven. De achteruitgang van de Merel in 2010 ten opzichte van voorgaande jaren heeft niet doorgezet. De stand is zelfs iets verbeterd, doordat er zich weer wat meer (nog niet geringde) vogels vestigden. Samen met Winterkoning en Merel zorgde ook de Heggenmus ervoor dat de tegenvallende aantallen van de Kool- en Pimpelmezen werden gecompenseerd.

Van de vogels die op grotere afstand uit onze gebieden wegtrekken deden de Zwartkop en Tjiftjaf het zo goed dat voornamelijk zij voor de grote vangsten hebben gezorgd. Het aantal gevangen jonge vogels was het afgelopen jaar ook beter dan vorig jaar als gevolg van het goede broedsucces van Grasmus, Roodborst, Tjiftjaf, Zwartkop en Heggenmus.

We vermoeden dat het broedsucces van de Fitis tegenviel, maar aangezien we met tussenpozen van tien dagen vangen kan het best zijn dat we veel jongen gemist hebben als zij het gebied mogelijk hebben verlaten direct na 12 juli toen er zo extreem veel en langdurig regen viel. Andere jaren vingen we in de periode van 12 juli tot 1 augustus meestal zo'n 20 Fitissen; dit jaar slechts 3 (op 1 augustus, waarschijnlijk al trekkers). We hopen dat het vroeg wegtrekken de oorzaak van dit lage aantal was. Misschien valt daar volgend seizoen iets over te zeggen.

Fitis

(foto: Mart Zijm)

Van een zestiental algemenere soorten volgt in tabel 1 een overzicht van de nieuwgeringde vogels, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de vogels geboren vóór 2011 (na 1kj) en die in 2011 zijn uitgevlogen (1kj).

Het geringe aantal 1kj-vogels ten opzichte van het aantal na1kj-vogels is dus bij de Fitis, Tuinfluiter, Pimpelmees en Koolmees veel lager dan in andere jaren, maar bij alle andere soorten zijn de broedsuccessen vrijwel gelijk of veel hoger; daar kom ik verder in dit verhaal nog op terug.

Geringd	na1kj	1kj		na1kj	1kj
Winterkoning	7	21	Pimpelmees	1	6
Fitis	15	9	Zanglijster	3	4
Roodborst	6	23	Grauwe Vliegenvanger	4	3
Merel	8	12	Tuinfluiter	6	2
Tijftjaf	12	21	Braamsluiper	3	2
Koolmees	3	9	Spotvogel	1	1
Zwartkop	32	25	Grasmus	4	4
Heggenmus	8	17	Nachtegaal	6	2

Tabel 1. In 2011 nieuwgeringde adulte en jonge vogels van de algemenere soorten

Nachtegaal

(foto: Mart Zijm)

Teruggevangen vogels

Het aantal teruggemelde vogels (vogels die al een ring om hadden) was met 162 stuks vrijwel net zo hoog als vorig jaar. Dit aantal betreft niet 162 verschillende vogels. Iedere gevangen vogel die al geringd is, wordt namelijk alle keren dat hij gevangen wordt als terugmelding geteld. Dat houdt bijvoorbeeld voor het jaar 2011 in dat die 162 terugmeldingen 61 individuele vogels betreffen (in 2010 62 stuks).

Jaar	Nieuwgeringd	Terugmeldingen	Terugmeldingen individueel	Totaal individuen
2000	252	130	49	301
2001	200	135	55	255
2002	227	160	50	277
2003	284	157	54	338
2004	279	209	75	354
2005	290	187	61	351
2006	310	214	61	371
2007	309	240	101	410
2008	248	217	85	333
2009	252	173	61	313
2010	260	163	62	322
2011	302	162	61	363

Tabel 2. Aantallen nieuwgeringde vogels en terugmeldingen, 2000 tot en met 2011.

In tabel 2 staat een overzicht hoe de hervangsten de laatste 12 jaar zijn verlopen. In de tweede kolom staat het aantal nieuwgeringde vogels. In de derde kolom het aantal terugmeldingen. In de vierde kolom wordt aangegeven hoeveel individuen het aantal terugmeldingen betrof. De laatste kolom is de optelling van kolom 2 en kolom 4 en geeft het aantal verschillende vogels dat in dat CES-jaar werd gevangen.

Wat opvalt is dat we ook dit jaar nog steeds een lichte terugval van het aantal teruggemelde (individuele) vogels hebben. Dat betekent, zoals hierboven al werd gesteld, dat van een aantal soorten de overleving in de voorgaande periode niet goed is geweest, zowel in het overzomeringsgebied als hier. In tabel 3 wordt aangegeven welke soorten en in welke mate dit betreft. Dat de soorten (Winterkoning en Merel) die doorgaans niet wegtrekken minder goed overleefd hebben, heeft waarschijnlijk met de wat strengere winter te maken gehad, maar ook met de hogere leeftijd van enkele individuen. Jongere exemplaren hebben in sommige gevallen de plaats van de oudjes ingenomen. Van de soorten die ver weg trekken valt niet op te maken of ze het beter of slechter deden dan de voorgaande jaren.

Broedsucces in 2011

In de periode dat van de meeste soorten de jongen uitkwamen was het weer qua temperatuur goed, maar wel erg droog. Dus eventuele slechte broedresultaten kunnen ten opzichte van andere jaren moeilijk worden toegeschreven aan koud en/of nat weer. Soorten waarvan de jongen vanaf 12 juli nog in het nest zaten kunnen wel last gehad hebben van het weer, want vanaf die tijd viel er erg veel regen.

Soort	2011	2010	Soort	2011	2010
Vlaamse Gaai	1	1	Roodborst	4	3
Fitis	9	8	Spotvogel	0	0
Grauwe Vliegenvanger	1	2	Staartmees	0	1
Grote Bonte Specht	1	1	Tjiftjaf	9	4
Heggenmus	3	3	Tuinfluitier	1	0
Koolmees	6	6	Winterkoning	4	12
Pimpelmees	3	1	Zanglijster	5	2
Merel	5	9	Zwartkop	7	9
Braamsluiper	1	0	Vink	1	0

Tabel 3. Aantal (61 stuks) uit voorgaande jaren teruggevangen vogels in 2011

Grote Bonte Specht

(foto: Mart Zijm)

In tabel 4 staat een overzicht van enkele algemene soorten die sinds het begin van CES jaarlijks in het gebied hebben gebroed. De percentages geven aan hoeveel jongen er zijn geboren ten opzichte van het aantal aanwezige adulte plus jonge vogels, dus hoe hoger het percentage, hoe beter het broedsucces. Ik vergelijk de percentages van 2011 met de gemiddelden van 1999 tot en met 2010. Dit is vanaf de periode waarin grote veranderingen (graven van een plas en maken van een zanddijk) in het gebied plaatsvonden.

Dit jaar bleven alle soorten gelijk of deden het beter. Van soorten zoals Grauwe Vliegenvanger en Fitis is het broedsucces waarschijnlijk door de regenperiode na half juli wat tegengevallen.

Soort	'99-'10	2011	Soort	'99-'10	2011
Braamsluiper	20,4%	33,3%	Pimpelmees	60,5%	60,0%
Tuinfluit	15,7%	22,2%	Koolmees	49,8%	47,4%
Zwartkop	23,7%	39,1%	Zanglijster	29,7%	33,3%
Grasmus	32,6%	50,0%	Merel	35,7%	48,0%
Fitis	29,1%	27,3%	Winterkoning	58,5%	63,6%
Tijftjaf	37,8%	50,0%	Heggenmus	48,3%	60,7%
Grauwe Vliegenvanger	42,7%	37,5%	Roodborst	58,0%	69,7%

Tabel 4. Broedresultaten in 2011 versus het gemiddelde uit voorgaande jaren, 1999-2010.

Mart Zijm

Grauwe Vliegenvanger

(foto: Mart Zijm)

Waarnemingen van 18 september tot en met 24 november 2011

Op 19 oktober werden de eerste 3 **Wilde Zwanen** van het seizoen gezien, waarna nog twee keer kleine groepjes werden waargenomen. De gehele periode doken 3 **Casarca's** op verschillende locaties op. Een ♂ **Amerikaanse Wintertaling** werd net als voorgaande jaren gezien in Dijkmanshuizen vanaf 24 november. 6 **Toppers** waren op 19 november ter plaatse bij Westerslag. Leuk was ook het groepje van 4 **IJseenden** bij de Eierlandse dam. Deze periode werden 8 **Grote Zaagbekken** opgemerkt.

IJseenden

(foto: René Pop)

Een **IJsduiker** werd op 18 oktober gemeld langs Westerslag. De maxima voor **Noordse** en **Grauwe Pijlstormvogel** bedroegen resp. 5 en 17 ex op 7 oktober. De laatste ex van beide soorten werden gezien op 19 oktober. Zeker 17 **Vaal Stormvogeltjes** werden doorgegeven met als beste dag 7 oktober toen zeker 5 ex werden waargenomen. Zowel op 9 als op 10 oktober werd een **Stormvogeltje** gezien langs Westerslag. Het hoogst doorgegeven aantal **Jan-van-Genten** was 550 ex langs Westerslag op 6 oktober. Op 1 oktober zat een **Grote Aalscholver** op de Volharding en op 24 november was een 1w ex aanwezig in de NIOZ-haven.

Grote Zilverreigers waren ook dit jaar weer algemener dan de voorgaande jaren. Bijzonder was het hoge aantal pleisterende ex in de Horsmeertjes en de Geul. Het maximum bedroeg 13 op 13 november. Ook verbleef een ex op 5-22 november in het

COMING
Lifestyle

Nu in de showroom

Club

Oosterhof
WONEN

www.oosterhofwonen.nl
Parkstraat 3, Den Burg, tel. 312246

SW
ERKEND

administratiekantoor **Rood**

De Dageraad 61 · 1797 SK · Den Hoorn (Texel) · telefoon 0222 31 94 29

Uw Administratie & Belastingzaken

Vogelen wij voor u uit.

**NO
AB**

NEDERLANDSE ORDE VAN
ADMINISTRATIE- EN
BELASTINGDESKUNDIGEN

De Kern van de zaak

Pontweg 1
1797 SN Den Hoorn

Texel

Telefoon: 0222-369600

Internet: www.teso.nl

E-mail: info@teso.nl

Voor uitgebreide
informatie en online
ticketverkoop:

www.teso.nl

Krimbos. De grootste groep trekkers betrof 6 ex over zee langs trektelepost 'De Tuintjes' op 1 oktober.

Een juv **Steppekiekendief** werd op 28 september gefotografeerd in de Tuintjes. Gelukkig werd vermoedelijk hetzelfde ex op 30 september gevonden in de Slufter. Dit najaar kende een ongekende influx van **Ruigpootbuizerds**. Het kaartje (bron: waarneming.nl) laat zien dat het merendeel werd gezien in de duinen. De hoofdmacht arriveerde op 15 oktober toen door 1 waarnemer zeker 25 ex werden geteld over het hele eiland. In totaal zullen die dag enkele tientallen exemplaren Texel hebben aangedaan. De meeste vogels vlogen gestaag >zw, maar vele bleven ook enige tijd jagen. De dag erna, 16 oktober vlogen nog eens 10 ex over de noordkop.

Een volgende doortrekpiek werd vastgesteld op 22 oktober toen 12 ex >zw over de Tuintjes vlogen. Daarna werden vooral vogels ter plaatse gemeld met als max 9 ex ter plaatse in (de omgeving van) de Kelderhuispolder. Dubbeltellingen vertroebelen het beeld, maar het lijkt niet overdreven te stellen dat meer dan 100 Ruigpootbuizerds Texel hebben aangedaan.

Een laat **Porseleinhoen** werd op 2 oktober opgemerkt in het Oostelijke Horsmeertje.

Steppekievit

(foto: René Pop)

Behalve 2 overvliegende **Morinelplevieren** werden nog 3 ex ter plaatse gemeld: Utopia op 1 oktober, Zeeburg en Bern op 5 oktober en langs de Hoornderweg op 27-28 oktober. Een adulte **Steppekievit** werd op 20 september ontdekt en betekende een nieuwe soort voor Texel. Op 21 september was de vogel 's ochtends nog aanwezig om vervolgens spoorloos te verdwijnen. Een juveniele **Gestreepte Strandloper** werd op 28 september ontdekt op een natte akker bij Nieuweschild. 's Avonds bleek deze vogel in de Oosterkolk te vertoeven. Na op 30 september nog in de Oosterkolk te zijn gezien, verhuisde hij weer naar de waddenkust om uiteindelijk t/m 8 oktober in Dijkmanshuizen te blijven. Op 1 november verbleef nog een **Kleine Strandloper** in Dijkmanshuizen. De laatste **Oeverloper** van het jaar zat op 25 oktober in Hogezandskil en de laatste 2 **Groenpootruiters** werden op 19 november in Utopia gezien. Een **Poelruiter** werd op 1 oktober opgemerkt tussen overtiijende steltlopers in Utopia. **Rosse Franjepoten** deden het goed dit najaar met zeker 12 ex. Ook werden nog 4 **Grauwe Franjepoten** waargenomen met als laatste waarnemingsdatum 23 september toen nog 2 ex in Dijkmanshuizen en 1 ex in Waal en Burg verbleven.

Op 7 oktober werden ongekeende aantallen **Grote Jagers** waargenomen. Een onafgebroken stroom leverde zowel langs paal 28 als langs Westerslag ruim 300 ex op. Deze dag leverde ook de hoogste dagtotalen van deze periode op voor **Middelste** en **Kleine Jager**, te weten respectievelijk 8 ex langs Westerslag en 20 ex langs paal 21. Tussen 1 en 8 oktober werden 7 **Kleinste Jagers** waargenomen met op 7 oktober 4 ex. Een handvol **Zwartkopmeeuwen** werd gezien, zowel 1w als ad w ex. Eind november werden 4 **Geelpootmeeuwen** waargenomen rond de locatie van de zandsuppletie rond Westerslag, te weten 2 1w, 1 2w en een ad w ex. Op dezelfde locatie werden ook **Pontische Meeuwen** opgemerkt, maar deze soort was de hele periode toch wel een stukje algemener met in totaal min 12 ex, waaronder 2 ex op volle zee tijdens een pelagische tocht op 6 november. Een adulte **Baltische Mantelmeeuw** werd opgemerkt op het strand bij paal 22 en kon mede door het ruipatroon van de handpennen op naam worden gebracht. Het zou, indien aanvaard³, een nieuw taxon voor Texel betekenen. Het was in lijn met de hoge aantallen andere zeevogels niet vreemd dat er veel **Vorkstaartmeeuwen**, 31 ex, werden opgemerkt waaronder een ex dat tussen andere meeuwen verbleef op de akker in polder Eierland en polder Het Noorden. Om het meeuwenfestijn af te ronden werd op 19 november een adulte **Kleine Burgemeester** gefotografeerd op het strand van Westerslag. Dit kleed is zeer zeldzaam in Nederland en werd op Texel nog nooit waargenomen.

De laatste **Grote Stern** van het najaar werd op 16 november gezien bij Westerslag. Op 15 oktober werden nog 4 **Noordse Sterns** opgemerkt.

³ Met de huidige richtlijnen van de CDNA voor deze soort gaat deze waarneming niet aanvaard worden (niet geringd en ook geen 2cy met kenmerken zoals beschreven door Altenburg *et al.* 2011). Het was er natuurlijk wel eentje...

In totaal werden 8 **Kleine Alken** gezien, waaronder een dood exemplaar dat werd aangetroffen in de Tuintjes op 12 november. De enige **Papegaaiduiker** van dit najaar vloog op 8 oktober langs paal 19. Een 1w **Zwarte Zeekoet** vloog op 16 oktober langs de Eierlandse dam. Tijdens de pelagische tocht werden voor de Texelse kust 88 **Zeekoeten** en 98 **Alken** geteld.

De 'blokker' van het jaar was ongetwijfeld de **Dwerguil** die op 14 oktober werd gefotografeerd op camping de Robbenjager. Dit betreft een nieuwe soort voor Texel en het betreft pas de zesde waarneming van deze soort voor Nederland. Op dezelfde dag werd ook een mooie concentratie van 8 **Velduilen** gezien in de Bollekamer.

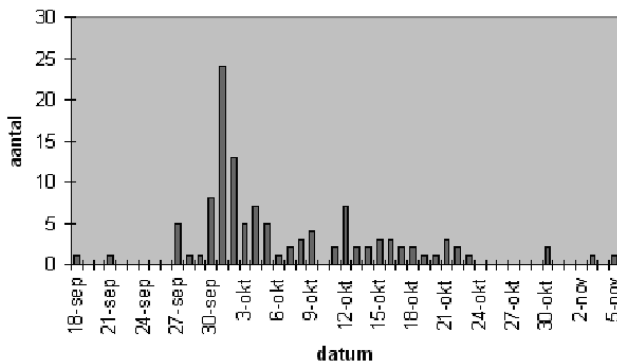
De laatste **Draaihals** werd op 24 september gezien bij de Vijver van Jochems. Behalve overtrekkende **Boomleeuweriken** bevond zich op 23 november een groep van 12 ex in de Naal. Late **Oeverzwaluwen** werden nog opgemerkt op 1 oktober met in totaal 4 overtrekkende ex. Op 2-3 oktober bevonden zich 1-2 ex in de omgeving van de Roggesloot. Zeldzame piepers werden vooral overvliegend vastgesteld. Een **Duinpieper** vloog op 2 oktober over het NIOZ. In totaal werden 28 **Grote Piepers** gemeld met als dagmax 5 ex op zowel 30 september als 1 oktober. De laatste waarneming betrof die op 5 november toen 1 ex langs de Lange Dam vloog. Ook **Waterpiepers** waren goed vertegenwoordigd hoewel de waarnemingen helaas niet ondersteund worden door foto's, wat bij deze lastige soort toch wel aan te bevelen is. In totaal werden 21 ex gemeld met o.a. groepen van 7 in Waal en Burg op 27 oktober en 4 ex in de Buitenmuy op 29 oktober. Ook het aantal van 13 **Roodkeelpiepers** is hoog met als beste dag 1 oktober toen 5 ex werden opgemerkt. Een late **gele kwikstaart** vloog op 5 november over de Tuintjes. **Grote Gele Kwikstaarten** waren dit jaar na de strenge afgelopen winter vrij schaars. De beste dag was 1 oktober toen circa 15 overtrekkende ex werden opgemerkt. Na half oktober werden nog slechts 6 ex waargenomen.

Na de eerste **Pestvogel** van het najaar op 22 oktober in de Muy werden in totaal 20 ex gezien. De grootste groep betrof 8 ex in Den Burg op 9-10 november. Twee late **Tapuiten** zaten op 9 november in Zandkes. Een **Paapje** werd nog op 23 oktober gezien in polder Wassenaar. Een 1w **Aziatische Roodborsttapuit** bevond zich op 16-28 oktober in de Tuintjes en was alweer de negende voor Texel. De laatste 2 **Beflijsters** van het jaar werden op 9 november gezien op Dorpzicht en de Hors.

Sperwergrasmussen werden nog geregeld gevonden, vooral op de noordkop. Het ging om zeker 7, maar mogelijk zelfs om 9 ex. Op 6 november werd de laatste gezien - de laatste ooit voor het eiland. De derde **Orpheusspotvogel** voor Texel werd op 30 september ontdekt op camping de Robbenjager. Door goede afspraken met de beheerder (dank!) konden veel vogelaars deze soort bewonderen. De vogel bleef t/m 12 oktober aanwezig. Een late **Fluiter** werd op 2 oktober gemeld in de Tuintjes. Ook dit jaar werden weer **Siberische Tjiftjaffen** opgemerkt. De eerste werd op 28 oktober

opgemerkt op De Krim, waarna er nog 3 volgden. Wel moet worden opgemerkt dat de determinatie van deze soort alleen hard te maken is door het opnemen van het geluid. Door de oostenwind was het een goed jaar voor **Bladkoningen** met in totaal

circa 100 ex (hoewel het lastig is om alle dubbeltellingen eruit te halen). De grafiek toont het doortrekpatroon hoewel de hoge piek op 1-2 oktober mede veroorzaakt wordt door het hoge aantal vogelaars op het eiland in verband met het Dutch Birding vogelweekend.

Ook werden dit najaar eindelijk weer eens verscheidene **Pallas' Boszangers** gezien. Op 12 oktober werd het eerste ex gezien in de Prins Hendrikpolder. Mogelijk hetzelfde ex werd op 16 oktober gezien in 't Horntje. Op 22 oktober werd een ex gezien in de Robbenjager en de laatste van het seizoen bevond zich op 27 oktober in De Cocksdorp.

Een **Kleine Vliegenvanger** werd op 5 oktober kortstondig waargenomen in de Buitenmuy. Een **Taigaboomkruiper** werd op 1 oktober opgemerkt in de Staatsbossen ten zuiden van De Koog, hoewel vervolgaarnemingen helaas uitbleven. Dit jaar was ook een uitzonderlijk jaar voor **Klapksters** met waarnemingen in vrijwel het hele

duingebied, zie nevenstaand kaartje (bron: waarneming.nl). Het eerste ex werd op 1 oktober gezien rond de Horsmeertjes. Vervolgens werden circa 20 ex vastgesteld (hoewel dubbeltellingen lastig uit te sluiten zijn). De beste dagen waren 15-16 oktober met op beide zeker 7 ex. De laatste ex werden op 20 november gezien in het Duinpark en langs de Lange Dam.

Op 23-24 september werd een 1w **Grauwe Klauwier** gezien in de Eierlandse duinen en op 1-2 oktober bevond zich een ad ♀ in de Seetingsnollen. Een 1w **Daurische Klauwier**, de vierde voor Texel, bevond zich op 2-6 oktober in de Nederlanden en de Buitenmuy. Vervolgens verbleef een ad ♀ **Roodkopklauwier** in de Muy op 15-18 oktober, zodat Texel de bijnaam 'klauwiereneiland' weer dubbel en dwars verdiende.

Na de eerste **Bonte Kraai** van het seizoen op 24 september in de Slufter werden nog twee ex opgemerkt. Op 1 oktober werd een juv **Roze Spreeuw** waargenomen in De Cocksdorp waarna de vogel verkaste naar polder Wassenaar en de Robbenjager. Ook op 3 oktober werd deze vogel hier waargenomen. Op 8 oktober verbleef mogelijk hetzelfde ex kort in Zeeburg. Een ander ex werd op 2 oktober gezien in de Geulduinen.

In totaal werden deze periode maar liefst 6 overvliegende **Europese Kanaries** gezien en vooral gehoord. **Appelvinken** deden het ook goed met circa 40 ex van 30 september t/m 13 oktober met als beste dag 3 oktober met 13 ex. Spectaculair, maar helaas erg kortstondig, was de waarneming van een ad ♂ **Witbandkruisbek** in de Witte Hoek. De vogel landde in een Esdoorn, maar vloog vrijwel meteen door naar het noorden om nooit terug te worden gevonden. Het betreft een nieuwe soort voor Texel. Een juv **Roodmus** werd op 24 september gevangen in de Korverskooi.

Dwerggorzen waren voor weinig waarnemers weggelegd. Op 24 september vloog 1 ex over de Eierlandse duinen en op 30 september werd 1 ex kort ter plaatse gezien in de Kreeftepolder. **Ijsgorzen** piekten op 15 oktober met op die dag circa 25 overvliegende ex. Het totaal van 11 **Ortolanen** is fors. De meeste waarnemingen betroffen op- of overvliegende vogels. Opmerkelijk laat waren de waarnemingen op 22 oktober met 2 ex in de zeereep achter de Robbenjager en 1 ex op de Schilbolsnol.

*Pestvogels**(foto: René Pop)***Vincent Stork**

Inhoudsopgave

- Colofon	blz. 2
- Van de redactie	blz. 3
- Van het bestuur	blz. 4
- Agenda	blz. 6
- Wad- en watervogeltellingen: de Kievit	blz. 9
- De Boerenwaluw boert goed op Texel	blz. 17
- In de Ban van de Ring: Grauwe Ganzen deel 2	blz. 19
- Vogelexcursie naar de Hors op 13 november 2011	blz. 25
- Huis- en Gierwaluwtelling	blz. 28
- Korverskooi 70: CES 2011	blz. 30
- Waarnemingen 18 september tot en met 24 november	blz. 37

